

Συλλογή της Νομολογίας

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-20/15 P και C-21/15 P

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
κατά
World Duty Free Group SA κ.λπ.

«Αίτηση αναίρεσης – Κρατικές ενισχύσεις – Άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Φορολογικό καθεστώς – Φόρος εταιριών – Έκπτωση – Απόσβεση της υπεραξίας που προκύπτει από την εκ μέρους επιχειρήσεων με φορολογική έδρα στην Ισπανία απόκτηση μεριδίων τουλάχιστον 5 % στο κεφάλαιο επιχειρήσεων με φορολογική έδρα στην αλλοδαπή – Έννοια της “κρατικής ενίσχυσης” – Προϋπόθεση που αφορά τον επιλεκτικό χαρακτήρα»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 21ης Δεκεμβρίου 2016

1. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Κριτήρια εκτιμήςσεως – Σωρευτικές προϋποθέσεις*
(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)
2. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Κριτήρια*
(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)
3. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων από τις δημόσιες αρχές – Εμπίπτει – Πλεονεκτήματα που απορρέουν από μέτρο γενικής ισχύος εφαρμοζόμενο αδιακρίτως σε όλους τους επιχειρηματίες – Δεν εμπίπτει*
(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)
4. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Μέτρον που χορηγεί φορολογικό πλεονέκτημα – Κρίσιμη παράμετρος για να αποδειχθεί ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Εξακρίβωση κατά πόσον εισάγεται διαφοροποίηση, μεταξύ επιχειρήσεων ευρισκόμενων σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση, μη δικαιολογούμενη από τη φύση ή την οικονομία του γενικού φορολογικού καθεστώτος*
(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)
5. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Πολύ μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που μπορούν να ζητήσουν τη χορήγηση ενός μέτρου ή επιχειρήσεις που ανήκουν σε διαφορετικούς κλάδους δραστηριότητας – Δεν ασκεί επιρροή*
(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)

6. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Φορολογικό πλεονέκτημα χορηγούμενο μόνο σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ορισμένες πράξεις – Εμπίπτει*

(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)

7. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη – Έννοια – Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου – Φορολογικές εξαγωγικές ενισχύσεις – Εμπίπτουν – Προϋποθέσεις*

(Άρθρο 107 § 1 ΣΛΕΕ)

1. Για τον χαρακτηρισμό εθνικού μέτρου ως «κρατικής ενίσχυσης» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, απαιτείται να πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για κρατική παρέμβαση ή παρέμβαση μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τρίτον, πρέπει να χορηγεί ένα πλεονέκτημα υπέρ του δικαιούχου. Τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

(βλ. σκέψη 53)

2. Όσον αφορά την προϋπόθεση του επιλεκτικού χαρακτήρα του πλεονεκτήματος, που αποτελεί συστατικό στοιχείο της έννοιας της «κρατικής ενίσχυσης», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, για τους σκοπούς της εκτίμησης αυτής είναι απαραίτητο να εξετάζεται κατά πόσον, στο πλαίσιο δεδομένου νομικού καθεστώτος, το επίμαχο εθνικό μέτρο μπορεί να ευνοήσει «ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής» έναντι άλλων που τελούν, από πλευράς του επιδιωκόμενου με το εν λόγω καθεστώς σκοπού, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση και που υφίστανται, ως αποτέλεσμα, διαφορετική μεταχείριση δυνάμενη κατ' ουσίαν να χαρακτηριστεί ως εισάγουσα δυσμενείς διακρίσεις.

Επιπλέον, όταν το επίμαχο μέτρο σχεδιάζεται ως καθεστώς ενισχύσεων και όχι ως ατομική ενίσχυση, απόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει ότι το μέτρο αυτό, μολονότι προβλέπει πλεονέκτημα γενικής ισχύος, στην πραγματικότητα ωφελεί αποκλειστικά και μόνον ορισμένες επιχειρήσεις ή τομείς δραστηριότητας.

(βλ. σκέψεις 54, 55)

3. Ένα μέτρο που χορηγεί φορολογικό πλεονέκτημα και το οποίο, μολονότι δεν συνεπάγεται μεταφορά κρατικών πόρων, περιάγει τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με τους λοιπούς φορολογουμένους, ενδέχεται να προσπορίζει επιλεκτικό πλεονέκτημα στους δικαιούχους και, ως εκ τούτου, συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από μέτρο γενικής ισχύος, το οποίο εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλους τους επιχειρηματίες, δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια της ανωτέρω διάταξης.

(βλ. σκέψη 56)

4. Για τον χαρακτηρισμό ενός φορολογικού μέτρου ως «επιλεκτικού», η Επιτροπή πρέπει, σε πρώτο στάδιο, να προσδιορίσει το κοινό ή «κανονικό» φορολογικό καθεστώς που έχει εφαρμογή στο οικείο κράτος μέλος, και, σε δεύτερο στάδιο, να αποδείξει ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο παρεκκλίνει από το εν λόγω κοινό καθεστώς, καθόσον διαφοροποιεί τους επιχειρηματίες οι οποίοι βρίσκονται, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το καθεστώς αυτό, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση.

Η έννοια της «κρατικής ενίσχυσης» δεν αναφέρεται ωστόσο στα μέτρα που εισάγουν διαφοροποίηση μεταξύ επιχειρήσεων ευρισκόμενων, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το επίμαχο νομικό καθεστώς, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση και είναι, ως εκ τούτου, a priori επιλεκτικής εφαρμογής, όταν το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος κατορθώνει να αποδείξει ότι η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του καθεστώτος στο οποίο εντάσσονται τα εν λόγω μέτρα.

Κατά συνέπεια, η κρίσιμη παράμετρος για να αποδειχθεί ο επιλεκτικός χαρακτήρας του επίμαχου μέτρου συνίσταται στο να εξακριβωθεί κατά πόσον το εν λόγω μέτρο εισάγει διαφοροποίηση μεταξύ επιχειρήσεων ευρισκόμενων, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το επίμαχο νομικό καθεστώς, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση, η οποία δεν δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του καθεστώτος αυτού.

Συναφώς, δεν μπορεί να απαιτηθεί από την Επιτροπή, στο πλαίσιο απόδειξης του επιλεκτικού χαρακτήρα ενός τέτοιου μέτρου, να προσδιορίζει ορισμένα ιδιαίτερα και συγκεκριμένα κοινά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων-δικαιούχων του φορολογικού πλεονεκτήματος, τα οποία καθιστούν εφικτή τη διάκριση των τελευταίων αυτών επιχειρήσεων από εκείνες οι οποίες δεν δικαιούνται να τύχουν εφαρμογής του πλεονεκτήματος αυτού.

Συγκεκριμένα, το μόνο που ενδιαφέρει συναφώς είναι ότι το μέτρο, ανεξαρτήτως της μορφής του ή της χρησιμοποιούμενης νομοθετικής τεχνικής, έχει ως αποτέλεσμα να περιάγει τις δικαιούχους επιχειρήσεις σε ευνοϊκότερη θέση σε σχέση με τις λοιπές επιχειρήσεις, μολονότι όλες οι εν λόγω επιχειρήσεις βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το επίμαχο φορολογικό καθεστώς.

(βλ. σκέψεις 57, 58, 60, 78, 79)

5. Το γεγονός ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που μπορούν να ζητήσουν τη χορήγηση ενός εθνικού μέτρου είναι πολύ μεγάλος ή ότι οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν σε διαφορετικούς κλάδους δραστηριότητας δεν αρκεί για να αρθεί ο επιλεκτικός χαρακτήρας του και, συνεπώς, για να αποκλειστεί ο χαρακτηρισμός του ως κρατικής ενίσχυσης.

Επομένως, ο ενδεχόμενος επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου σε καμία περίπτωση δεν τίθεται εν αμφιβόλω λόγω του ότι η ουσιώδης προϋπόθεση για τη χορήγηση του φορολογικού πλεονεκτήματος που συνεπάγεται το εν λόγω μέτρο αφορά μια πράξη οικονομικής φύσεως, πιο συγκεκριμένα μια «πράξη αμιγώς χρηματοοικονομικής φύσεως», η οποία δεν συνοδεύεται από ελάχιστο ποσό επένδυσης και είναι ανεξάρτητη από τη φύση της δραστηριότητας των δικαιούχων επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ένα μέτρο του οποίου η εφαρμογή είναι ανεξάρτητη από τη φύση της δραστηριότητας των επιχειρήσεων δεν είναι, a priori, επιλεκτικού χαρακτήρα.

(βλ. σκέψεις 80-82)

6. Ένα φορολογικό μέτρο το οποίο ωφελεί αποκλειστικά και μόνον τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τις περιγραφόμενες στο οικείο μέτρο πράξεις και όχι τις επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου που δεν πραγματοποιούν τις πράξεις αυτές ενδέχεται να έχει επιλεκτικό χαρακτήρα χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εκτιμηθεί αν το μέτρο αυτό ωφελεί περισσότερο τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Επομένως, μολονότι το φορολογικό πλεονέκτημα που απορρέει από ένα μέτρο δύναται να χορηγηθεί χωρίς επένδυση ενός ελάχιστου ποσού, με αποτέλεσμα το μέτρο αυτό να μην επιφυλάσσει στην πράξη τη χορήγηση του εν λόγω πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν επαρκείς χρηματοοικονομικούς πόρους, εντούτοις οι περιστάσεις αυτές δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο το μέτρο

αυτό να χαρακτηριστεί τελικώς ως επιλεκτικού χαρακτήρα για άλλους λόγους, όπως είναι το γεγονός ότι οι ημεδαπές επιχειρήσεις οι οποίες αποκτούν μερίδια στο κεφάλαιο εταιριών με φορολογική έδρα σε ορισμένο κράτος μέλος δεν μπορούν να τύχουν του εν λόγω πλεονεκτήματος.

(βλ. σκέψεις 87, 88)

7. Ένα μέτρο το οποίο αποσκοπεί στην προώθηση των εξαγωγών μπορεί να θεωρηθεί ως επιλεκτικού χαρακτήρα εφόσον ωφελεί τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν διασυνοριακές πράξεις, ειδικότερα επενδυτικής φύσης, εις βάρος άλλων επιχειρήσεων οι οποίες, μολονότι βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκεται με το οικείο φορολογικό καθεστώς, εντούτοις πραγματοποιούν πράξεις της ίδιας φύσης στην ημεδαπή.

(βλ. σκέψη 119)